

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-3\(117\)-15-19](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-3(117)-15-19)

УДК 37.371.37.01

Наталія Павлівна Гагаріна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», м. Кропивницький, Україна, gaqara8@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0004-8760-1606>

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МИСТЕЦТВОМ АРХІТЕКТУРИ

У статті висвітлюються питання ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом архітектури, яке в закладах дошкільної освіти вихователі реалізують відповідно до освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» Базового компоненту дошкільної освіти. Автор розкриває можливості надання дітям зазначеного віку уявлень про мистецтво архітектури за різними освітніми комплексними та парціальними програмами, зокрема в контексті STREAM-освіти. Доцільними автор вважає розгляд і обговорення з дошкільниками особливостей, деталей та конструкцій українських будівель та споруд; виконання завдань у техніці паперопластика, аплікація, колаж; використання ігрових прийомів, створення STREAM-проектів.

Ключові слова: мистецтво архітектури, діти старшого дошкільного віку, конструювання, мистецько-творча компетентність.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Яким буде майбутнє незалежної України після перемоги у війні? Якого вигляду набудуть міста та селища? Ці проблеми перебувають у фокусі уваги архітекторів, дизайнерів, будівельників та інших фахівців. Важливість цих питань розуміють і педагоги, і батьки дітей, адже докілья безпосередньо впливає на формування свідомості і національної ідентичності дитини як громадянина нашої країни.

Архітектура України має багатовікову історію, втілює різноманітність стилів та напрямків, гармонійно поєднує традиції та інновації. Споживачами архітектури є й діти, які змалку перебувають у середовищі різнопланових споруд:

храми, вежі, сучасні хмарочоси, палаці, сквери. Сприймання архітектурних об'єктів сприяє розвитку конструктивного мислення дошкільників, – разом із конструктивною діяльністю, організованою в закладі дошкільної освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сучасні архітектурні проекти вітчизняних фахівців спрямовані на відбудову житла в Україні. Саме ця проблема належить до тематики наукових досліджень кафедри архітектурного проектування цивільних будівель і споруд Київського національного університету будівництва і архітектури. Науковці вважають, що покращення умов побуту і життя людей нерозривно пов'язане з підвищенням якості будівництва житлових будинків [2].

Сприйманню архітектурних будівель, відчуттю їх краси та розумінню особливостей слід навчати з дошкільного віку. У Базовому компоненті дошкільної освіти (освітній напрям «Дитина у світі мистецтва») підкреслено необхідність реалізації дитиною свого художньо-творчого потенціалу в різних видах художньо-естетичної діяльності, у тому числі й у конструюванні. Орієнтири Базового компоненту дошкільної освіти реалізуються комплексними, а також парціальними програмами. Так, в парціальній програмі художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» [8] серед основних завдань визначено: формування естетичного ставлення до навколишнього світу і творів образотворчого мистецтва та архітектури; виховання інтересу до світових та українських творів образотворчого й архітектурного мистецтва, формування вміння правильно сприймати та розуміти їх; формування уявлень про архітектуру як мистецтво створення будівель, конструкцій різних за розміром і призначенням; ознайомлення з найвизначнішими українськими й світовими пам'ятками архітектури та творчістю талановитих архітекторів. Формування культури інженерного мислення в дошкільників має на меті альтернативна програма «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт» [12].

Як бачимо, автори пропонують різні підходи до ознайомлення дітей з мистецтвом архітектури, що зумовлює вибір методів і прийомів. Зокрема, пропонують створення STREAM-проектів з дошкільниками [13] та ін. Частково вирішенню цього питання сприяють техніки образотворення (О. Половіна) [6], різноманітні завдання у різних художніх техніках у освітній системі «Впевнений старт» (В. Рагозіна, Н. Очеретяна) [9], бесіди і завдання для дітей у проєкті «Світ у картинах художників» (Л. Шелестова) [10] та ін. Пропонуючи ті чи інші методи у роботі з дітьми, важливо акцентувати їхню увагу не просто на архітектурні споруди, а вчити помічати їх особливості, відмінності. Так, О. Половіна вважає, що об'єктами споглядання і обговорення на артекскурсіях можуть бути фонтани, палаці, музеї, театри, – що сприятиме формуванню

уявлень дітей про красу українських міст і сіл [6]. Надалі такі уявлення будуть розширюватися і поглиблюватися в початковій школі, де вчителі можуть використовувати спеціальні методики з метою формування в учнів дизайн-мислення в діяльності проектування, творення, конструювання (Н. Кузьменко) [4], створюючи педагогічні умови для розвитку творчих здібностей учнів початкової школи засобами гри (Л. Шульга, В. Гончарова) [11], розробляти цікаві завдання з метою опанування знань про архітектуру, зокрема і в практичній художній діяльності дітей на уроках мистецтва (Ж. Марчук).

Водночас зазначимо обмежену кількість досліджень з теми статті. Тож **метою публікації** є висвітлення особливостей ознайомлення старших дошкільників з мистецтвом архітектури, виокремлення методів з метою надання дітям старшого дошкільного віку первісних уявлень про це мистецтво та ілюстрування прикладами роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Державному стандарті дошкільної освіти мистецько-творчу компетентність визначено як здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів, емоційно-ціннісного ставлення до різних видів мистецтва, елементарно застосовувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях, під час освітньої та самостійної діяльності [1].

На думку О. Половіної, важливим є процес комунікації мистецтвом [6; 7]. Дитина мислить образами і мистецтво говорить до дитини зрозумілою мовою через образи різних видів мистецтва, в тому числі й архітектури. Серед різних видів мистецтва найменш дослідженою в плані роботи з дошкільниками є саме це вид мистецтва. Водночас важливо «показати» цей особливий вид мистецтва дітям змалечку, особливо – самобутню українську архітектуру, що надихає, мотивує й формує культурне середовище, зберігаючи традиції та впроваджуючи інновації у технологіях, матеріалах, підходах. Отже, це мистецтво має бути доступним для дошкільників завдяки педагогам.

Архітектура – продукт будівництва та зміни навколишнього світу шляхом проектування, спорудження та оздоблення. Тож завданням для педагога закладу дошкільної освіти є: формування у дітей старшого дошкільного віку уявлень про архітектуру як мистецтво створення будівель, конструкцій різних за розміром і призначенням; ознайомлення з найвизначнішими українськими і світовими пам'ятками архітектури та творчістю талановитих архітекторів; стимулюванні інтересу до створення будівель з різних матеріалів (паперу, дерева, металу, всіх видів конструктора, природного і покладкового матеріалу).

Як зазначали вище, **можливості ознайомлення старших дошкільників з мистецтвом архітектури** є в межах різних програм, де автори пропонують твори архітектури для сприймання, а також практичні завдання. Зокрема, в освітній системі «Впевнений старт» до уваги педагогів – комплексна програма і навчально-методичне забезпечення, серед якого – альбоми з художньо-творчої діяльності для дітей старшого дошкільного віку. Автори передбачили в контексті пізнання тем твори для сприймання дітьми, зокрема: Прістін Картера Туркус «Мексиканське місто», Івони Лівсчес «На узбіччі». Їх обговорення допоможе дітям набутти перших уявлень про різні види споруд та закріпити їх під час виконання таких завдань: «Казковий будинок» (предметне малювання), «Підводне царство» (сюжетне малювання), «Казкова хатинка» (конструювання з паперу), «Мій будинок», «Фортеця», «Золоті ворота Києва», «Мости», «Транспорт», «Стоянка для авто» (конструювання з різного будівельного матеріалу) [9].

Більше часу й уваги присвятити архітектурі мають педагоги в межах програми «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт» і освітнього напрямку «Мистецтво, або Таємниці Дивосвіту» [5]: дітям надають уявлення про те, що: архітектура – це мистецтво створення споруд, комплексів, які необхідні людям для життя та діяльності; архітектура включає спорудження мостів, оформлення майданів і майданчиків, набережних, побудова пам'ятників/скульптур. Тому доцільно:

- розповідати юним архітекторам про особливості архітектури: колірна гама, ритм колон, балконів, вікон, поверховість будівель, силуети споруд та ін.

- розглядати та милуватися декоративними елементами: скульптура, рельєфи, настінний живопис, вітражі, мозаїка, якими прикрашають будівлі.

- надавати елементарні знання щодо професії архітектора як головного будівельника, фахівця, який добре орієнтується у властивостях будівельних матеріалів (глина, цегла, дерево, камінь та ін.), створює проєкт організації простору: від малих форм (фонтан) до великих територіальних систем (місто, паркова зона).

Ознайомлювати дітей старшого дошкільного віку з архітектурою варто через гру, щоб у них була можливість досліджувати та експериментувати. Вихователі розповідають дітям, що важливими завданнями архітектора є: спорудження міцної будівлі, врахування відповідних розмірів, чітке визначення її призначення. Під час дослідно-експериментальної діяльності, запланованої у цій програмі [5], діти мають перевіряти стійкість, міцність, витривалість дерева, гнучкість металу, пластичність глини. Важливою для дітей залишається й атмосфера – захоплива, творча, із взаємодопомогою один одному.

У роботі з дошкільниками проводимо гри на: зіставлення і протиставлення, вибір за властивостями і відношеннями (форма, розмір, розташування, колір); співвідношення предмета/будівлі із зображенням, контуром, силуетом; відтворення візерунків (за зразком, за задумом); добудовування будівлі (сюжетно-ролева гра); застосування опорних схем/орієнтування за планом тощо.

Цікавими для дітей стануть зустрічі з сучасними архітекторами, дизайнерами (по можливості), які яскраво розкажуть і покажуть дітям найкращі продукти їхньої професійної творчості.

Закладам дошкільної освіти, що працюють за напрямом STREAM, науковці рекомендують організовувати роботу гуртків, проводити челенджі, науково-просвітницькі акції, STREAM-тижні, проєкти, які будуть містити заходи, за-

няття за складовими STREAM-освіти тощо. Ефективними є й STREAM-проекти та тематичні дні, де тема розкривається наскрізно в усіх видах діяльності протягом дня та за участю всіх фахівців (вихователів, інструкторів з фізкультури, учителів-логопедів, музичних керівників) [13, с. 8]. Під час STREAM-проектів діти вчаться проводити дослідження «як вчені», моделювати та розробляти майбутній проєкт як технологи, конструювати як інженери, бачити світ як художники, аналітично мислити як архітектори, створювати конструкції та милуватися красою природи [5].

Звичайно, сприймання і обговорення художніх творів має поєднуватися зі спостереженням за природними об'єктами і об'єктами міської чи сільської архітектури з допомогою цікавих ігрових прийомів. Запропонуйте дітям подивитися на світ довкола крізь «бінокль», «рожеві окуляри», «чарівну рамку», «фантазійні скельця». Дайте змогу побачити дрібні деталі, невидимі образи, особливі кольори, «хмарні» створіння. Розглядати об'єкти можна з різних точок зору: лежачи у траві, спостерігаючи зверху, зблизька, із певної відстані, перемістившись ліворуч, праворуч. Використання таких прийомів дозволяє відчувати себе художником, архітектором, дизайнером, будівельником. Застосовуючи *ігру-емпатії* можна запропонувати дітям подивитися на світ очима комах, пташки, хмарочоса та побачити його дивовижну красу. З одного боку дитина розпізнає художні образи різних видів мистецтв, а з іншого – намагається самостійно їх втілювати з допомогою доступних їй художніх форм, технік, засобів, матеріалів.

На етапі дошкільного дитинства інтенсивно розвиваються продуктивні види діяльності, зокрема й конструювання. На відміну від гри з її процесуальністю, у цьому виді діяльності дитина спрямовується на матеріалізацію свого задуму, тобто на отримання певного творчого продукту – будинку для ведмедика, місточка для цапа, вежі для принцеси тощо. Щоб отримати цей продукт, важливо використовувати із старшими дошкільниками:

- експериментування з художніми матеріалами й інструментами, формами, атрибутами – щоб унаочнити цілісний об'єкт;

- вправлення в мистецьких техніках, що допоможуть реалізувати задум.

Важливо пропонувати дітям різні матеріали для втілення своєї ідеї, показуючи їх властивості і можливості для створення виробів. При цьому навіть папір може перетворитися в руках у дитини на «архітектурний шедевр». Запропонуємо дітям попрацювати з папером: цей вид діяльності дає можливість художнього моделювання на площині об'ємних композицій або об'ємних скульптур, які створюються завдяки високій пластичності, гнучкості та різноманітності фактур паперу. Робота з папером у дітей дошкільного віку передбачає виготовлення виробів шляхом з'єднання, склеювання їх або згинання за певним алгоритмом, створення аплікацій.

Паперова архітектура – креативна сфера діяльності, що полягає в проєктуванні архітектурних форм. Тематика їх може бути різноманітною і сприяє розкриттю особливостей тієї чи іншої архітектурної форми, а саме: «Човник», «Стіл», «Колиска», «Міст» та ін. Об'ємні вироби паперопластики – це не тільки квіти (мальви, проліски), дерева (тополі, верби), тварини (корівка, коза), а й пакувальні коробки, архітектурні й геометричні елементи. У процесі цілеспрямованого виконання завдань подібного змісту в старших дошкільників розвиваються уміння самостійно й творчо мислити, порівнювати, аналізувати предмети довкола; удосконалюється просторова орієнтація, дрібна моторика, художній смак, формуються такі якості особистості, як охайність, старанність, уміння доводити розпочату справу до кінця. Усе це дає підставу розглядати конструювання як вид об'єднаної діяльності, що допомагає ознайомлювати дітей з архітектурою в умовах роботи в закладі дошкільної освіти.

Оскільки дитина самовиражається у творчій діяльності, старших дошкільників варто залучати до роботи в майстерні («Гончарна майстерня», «Дизайнерська майстерня», «Будівель-

Іл. 1. «Сонячний Лев», скульптура за мотивами картини М. Примаченко «Молоде левеня», Артмайданчик (м. Київ)

Іл. 2. Мурал за мотивами робіт Марії Примаченко (м. Київ)

ний майданчик», «Ми побудували, а хто краще?», «Хто краще прикрасить будинок?» тощо).

У роботі з дітьми слід опиратися на зразки архітектури на наших вулицях і скверах та поєднують традиційні елементи і новаторські підходи. В них «звучить» Україна. Розгляньте з дітьми образи з творів Марії Примаченко, що гармонійно інтегруються в сучасну архітектуру українського міста (іл. 1–2).

Розширенню уявлень дітей про архітектуру сприятимуть ознайомлення з унікальними будівлями України (світлина, відеофрагменти, художні твори): «Музей писанкового розпису» м. Коломия (іл. 3); «Перевернутий будинок» с. Поляниця, Буковель (іл. 4); Катедральний собор Верховних апостолів Петра і Павла, який має форму тризуба, м. Чортків; Вілла «Барселона», м. Дніпро; Будівля «Летюча тарілка», м. Київ; Будинок «Хвиля», м. Одеса; «Будинок із пляшок, м. Запоріжжя; Готель «Грибова хата», с. Поляниця, Буковель та ін. Обговорення і порівняння таких творів і їх образів, виокремлення особливостей корисне для дітей: вони будуть надихатися, шукаючи і втілюючи ідею своїх будівель.

Для реалізації ідеї важливий вибір художньої техніки. Так, для втілення архітектурного бачення «Нового міста майбутнього», «Казкової галявини для бджілки», «Підводного світу морських мешканців» та інших тем можна запропонувати дітям старшого дошкільного віку техніку колаж. Заняття колажем особливе тим, що дитина захоплюється процесом наклеювання, використанням додаткових матеріалів і має можливість змінити образ. Особливо результативним та яскравим є процес створення *колективного колажу* чи *колективної аплікації*. Важливим у процесі виконання дітьми колективної роботи є те, що вони навчаються планувати послідовність, композицію і зміст роботи, радіти результатам праці всієї групи, відчувати себе членом колективу.

Безпосередньому виконанню дітьми колажу передують попередня робота. Педагог разом з дітьми обговорює композицію/схему/модель майбутнього виробу, відповідно до неї визначає її головні та другорядні елементи, колірне вирішення, вибір матеріалу тощо. Після

цього вихователь сам або ж разом з дітьми розподіляє завдання між ними, за необхідності формує підгрупи для виготовлення елементів майбутньої колективної роботи. Чим старші діти, тим більш складною за змістом обирається тема колективного заняття в техніці колаж. До виконання роботи в цій техніці діти повинні набути технічних навичок роботи з папером, предметами-замінниками, тканиною, мереживом, блискітками, природним матеріалом тощо.

Наостанок наведемо теми можливих *архітектурних проєктів* зі старшими дошкільниками за тематикою вивчених з дітьми літературно-художніх творів – казок. Наприклад, діти можуть реалізувати ідею поселити всіх мешканців казки «Рукавичка» в один будинок – створити для всіх просторий новий дім. Передбачаємо, що дітям цікаво буде обговорити особливості житла для кожної тваринки з казки в природі, врахувати її розмір, спосіб харчування тощо, можливості співіснування поряд з іншими сусідами-тваринами. Орієнтовними запитаннями для початкової бесіди можуть бути такі: Який будинок можна побудувати тваринам? Хто з ким може жити? Які кімнати повинні бути? Що має бути в будинку? З якого матеріалу будемо будувати? Як прикрашати? Кого ще можна поселити? та ін. Відповіді на ці запитання допоможуть дітям у створенні ідеї будинку, а потім і у виборі матеріалів та в будівництві. Важливо розподілити ролі в колективній роботі та працювати на спільний результат.

Проєкт за казкою «Троє поросят» може розпочатися з обговорення змісту твору: Що сталося з першим і другим поросятами? Чому вони опинилися без житла? Які були в них будинки? З якого матеріалу краще не будувати? Що міцніше: солома, гілки чи цегла? Який у вас будинок? Порадьте щось поросяткам. Створіть будинок для всіх поросят.

Висновки. Отже, ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом архітектури є необхідним напрямом роботи вихователя у закладі дошкільної освіти. Можливості надання дітям уявлень про мистецтво архітектури передбачені різними освітніми програмами розвитку і навчання старших

дошкільників. Більш ресурсними у реалізації цього напрямку виступають – з позиції автора – парціальні програми, наприклад, «Радість творчості», а також застосування підходу STREAM.

У межах STREAM-освіти ефективними є гуртки, челенджі, STREAM-тижні, а також STREAM-проєкти та тематичні дні, де тема розкривається наскрізно в усіх видах діяльності протягом дня та за участю всіх фахівців та надає можливості дітям досліджувати, експериментувати з різними будівельними та художніми матеріалами, створювати конструкції та ін.

Підкреслюється необхідність формувати вміння аналізувати об'єкти архітектури, для цього пропонуються розглядання та обговорення з дошкільниками особливостей, деталей та конструкцій українських будівель та споруд, обговорення на заняттях з конструювання/інженерії міцності матеріалів, колірної гами, гнучкості, стійкості, особливостей з'єднань деталей для будівництва. Аналіз української архітектури формує у старших дошкільників усвідомлення власної причетності до українського мистецтва і культури.

Значущою є практична діяльність дітей, котра завершується творчим продуктом (будівля, конструкція та ін.), в якому дитина проявляє своє бачення, уяву та творчість, конструктивні уміння, здатність втілити ідею у кінцевому результаті.

Перспективою подальших розвідок є створення методичних рекомендацій для педагогів з ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з архітектурою України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskilnoyi%20osvity.pdf.
2. Відбудова житла в Україні [Текст] / С. В. Єжов, І. А. Ейне, В. І. Дивак. Київ : Ліра-К, 2023. 111 с.
3. Інформація і МИ: роздуми, цікавинки, запитання і відповіді, задачі для дітей і дорослих, новини... Блог Ірини Стеценко. URL: <https://informaciaforall.blogspot.com/>.
4. Кузьменко Н. STEAM-підхід на уроках мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2023. № 4 (110). С. 12–16.

Іл. 3. Музей писанкового розпису (м. Коломия, Івано-Франківська обл.)

Іл. 4. Перевернутий будинок (с. Поляниця, Буковель)

5. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Мистецтво, або Таємниці Дивосвіту» / І. Б. Стеценко. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2021. 276 с.

6. Половіна О. Артосвіта дошкільників: технологія образотворення в дії. *Мистецтво та освіта*. 2020. № 3 (97). С. 34–40. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/31671/1/Polovina_O_.pdf

7. Половіна О., Кондратець І. Артосвіта дітей раннього віку: аспекти психолого-педагогічного супроводу. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. 38 (2). С. 77–82.

8. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ, Д. В. Самойлик. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72 с.

9. Проєкт «Впевнений старт»: Освітня програма та навчально-методичне забезпечення. URL: <https://vstart.com.ua/>

10. Шелестова Л. Навчаємо дитину бачити світ у картинах художників. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2021. № 4. С. 10–14.

11. Шульга Л., Гончарова В. Педагогічні умови розвитку творчих здібностей учнів початкової школи засобами гри. *Молодий вчений*. 2023. № 11 (123). С. 91–95.

12. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт: альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників / автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутий. Запоріжжя: ЛІПС, 2018. 166 с.

13. STREAM-проєкти в роботі з дошкільниками: навч.-метод. посіб. / авт.-уклад.: Ганна Скрипка, Наталія Гагаріна; за заг. ред. Наталії Тарапаки. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. 92 с.

References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) [Basic component of preschool education (State standard of preschool education)]. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Yezhov, S. V., Eine, I. A., & Dyvak, V. I. (2023). Vidbudova zhytla v Ukraini [Housing reconstruction in Ukraine]. Kyiv: Lira-K.

3. Iryna Stetsenko's blog. (n.d.). Informatsiia i MY: rozdumy, tsikavyvky, zapytannia i vidpovidi, zadachi dlia ditei i doroslykh, novyny [Information and WE: reflections, interesting facts, questions, and answers, tasks for children and adults, news]. Retrieved from <https://informaciaforall.blogspot.com/>

4. Kuzmenko, N. (2023). STEAM-pidkhid na urokhakh mystetstva [STEAM approach at art lessons]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 4(110), 12–16. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-4\(110\)-12-16](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-4(110)-12-16)

5. Stetsenko, I.B. (2021). Partisialna prohrama

formuvannia kultury inzhenerenoho myslennia v ditei peredshkilnoho viku "STREAM-osvita, abo Stezhynky u Vsesvit". Osvitnii napriam "Mystetstvo, abo Taiemnyi Dyvosvitu" [Partial program for the formation of a culture of engineering thinking in preschool children "STREAM-education, or Paths to the Universe". Educational direction "Art, or Secrets of the Wonders of the World"]. Zaporizhzhia: TOV "LIPS" LTD.

6. Polovina, O. (2020). Artosvita doshkilnykiv: tekhnolohiia obrazotvorennia v dii [Art education of preschoolers: Technology of production of an art image in action]. *Mystetstvo ta osvita* [Art and Education], 3(97), 34–40. <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2020-3-34-40>

7. Polovina, O., & Kondratets, I. (2022). Artosvita ditei rannoho viku: aspekty psykholohopedahohichnoho suprovodu [Art education of early childhood: Aspects of psychological and pedagogical support]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*, 38(2), 77–82.

8. Borshch, R. M., & Samoilyk, D. V. (2013). Prohrama khudozhno-estetychnoho rozvytku ditei rannoho ta doshkilnoho viku "Radist tvorchosti" [Program of artistic and aesthetic development of early and preschool children "Joy of Creativity"]. Ternopil: Mandrivets.

9. Proiekt "Vpevnenyi start" Osvitnia prohrama ta navchalno-metodychne zabezpechennia [Project "Confident Start" Educational program and educational and methodological support]. Retrieved from <https://vstart.com.ua/>

10. Shelestova, L. (2021). Navchaiemo dytynu bachyty svit u kartynakh khudozhnykiv [We teach a child to see the world in the paintings of artists]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu*, 4, 10–14.

11. Shulha, L., & Honcharova, V. (2023). Pedahohichni umovy rozvytku tvorchykh zdibnostei uchniv pochatkovoi shkoly zasobamy hry [Pedagogical conditions for the development of creative abilities of primary school students through games]. *Molodyi vchenyi*, 11(123), 91–95

12. Krutii, K. L. (2018). STREAM-osvita, abo Stezhynky u Vsesvit: alternatyvna prohrama formuvannia kultury inzhenerenoho myslennia v doshkilnykiv [STREAM-education, or Paths to the Universe: an alternative program for forming a culture of engineering thinking in preschoolers]. Zaporizhzhia: LIPS.

13. Skrypka, H., & Haharina, N.; Tarapaka, N. (Ed.). (2022). STREAM-proiekt v roboti z doshkilnykamy [STREAM-projects in work with pre-schoolers]. Kropyvnytskyi: KZ «KOIPPO imeni Vasylia Sukhomlynskoho».

Nataliia Pavlivna Haharina, PhD, Associate Professor of the Department of Preschool and Primary Education of the Municipal Institution "Kirovograd Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Vasyl Sukhomlynsky", Kropyvnytskyi, Ukraine, gagara8@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0004-8760-1606>

Introducing older preschool children to the art of architecture

The article highlights the issues of introducing older preschool children to the art of architecture, which is a necessary direction of work for preschool teachers in preschool educational institutions to implement the content line "Child in the World of Art" of the Basic Component of Preschool Education in Ukraine. The author notes the possibilities of providing children of this age with ideas about the art of architecture within the framework of educators' various educational programs for the development and training of older preschoolers. From the author's point of view, partial programs, for example, "The Joy of Creativity", as well as the application of STREAM education approaches, are more resourceful in implementing this direction.

Within the framework of STREAM education, there are such effective hobby clubs, challenges, STREAM weeks, as well as STREAM projects and thematic days, where the topic is revealed throughout all types of activity during the day, and with the participation of all specialists and provides children with opportunities to explore, experiment with various building and artistic materials, create structures, etc.

The need to form the ability to analyze architectural objects is emphasized, for which it is proposed to consider and discuss with preschoolers the features, details, and structures of Ukrainian buildings and structures, discuss in design/engineering classes the strength of materials, features of the colour scheme, flexibility, stability, and features of connections of parts for construction. An analysis of Ukrainian architecture in older preschoolers raises awareness of their own involvement in Ukrainian art and culture.

In the author's opinion, it is advisable to consider and discuss with preschoolers the features, details, and structures of Ukrainian buildings and structures; tasks in the technique of papier-mâché, applique, collage; use of game techniques, creation of STREAM-projects. The practical activity of children, which ends with a creative product (building, construction, etc.), in which children show their vision, imagination, and creativity, constructive skills, and the ability to implement an idea in the final result, is significant. Examples of topics of STREAM projects with older preschoolers are given.

Keywords: art of architecture, children of older preschool age, design, artistic and creative competence.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2025 р.